

СЕКЦІЯ 1.

РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Антименюк Валерія Олександрівна

студентка 1-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ НЕТИПОВИХ ФОРМ ПРАВЛІННЯ

У вітчизняній теорії держави і права науковці дають обмежений перелік політичних форм правління. Наразі практично не досліджуються країни світу з нетиповими політичними формами. При аналізі інших країн, які не вписуються у класичну кваліфікацію виникають проблеми у віднесенні країн до тієї чи іншої форми правління. Отже, з виявленням єдиних чітких критеріїв сучасних режимів можливо позбавитися проблем у переліку країн-репрезентантів певних форм правління.

Дослідження цієї теми має значний інтерес серед науковців як Б.О. Страшун, В.М. Сирих, Л.Н. Спиридонов, М.Н. Марченко, С.О. Комаров. Значний інтерес до особливостей змішаних форм правління детально досліджувалися в працях Чиркіна В.Є. [1].

Форма державного правління – це певний спосіб організації верховної влади в державі, який визначається джерелами влади, порядком формування і правовим статусом вищих державних органів, обумовлює структуру, принципи взаємодії та сферу компетенції кожного з них. Форма державного правління вказує на те, як організована верховна влада в державі, в який спосіб формуються її центральні органи та яким чином вони підпорядковуються один одному (стосунки «парламент – уряд», «парламент – глава держави» і т.д.) [2, с. 12].

Розрізняють політичні форми один від одного за різними критеріями, зокрема, особливостями функціонування політичних інститутів, гарантованістю участі населення в управлінні країною, дотриманні прав і свобод, застосуванням примусу тощо.

Загальноприйнятим є поділ на дві основні форми правління: монархія і республіка. У сучасних умовах деякі розбіжності цих форм зникають, самі форми змінюються, переплітаються елементи різних форм. Виділяються змішані форми правління: в монархії з'являється риси республіки (наприклад, періодична, раз в п'ять років, виборність монарха в Малайзії, «колективний монарх» в ОАЕ). Держави залиша-

ються монархіями, бо головою може стати лише один з місцевих монархів [3, с. 5].

В республіці складаються монархічні елементи (по-життєві президенти), характерні нелегітимністю влади. При захваті держави форма правління може залишитися республікою, але демократичній зміст зникає. Так вчинив Гітлер в Німеччині в 1933 р., А. Піночет в Чилі в 1973 р. Вся влада зосереджена в руках диктатора з необмеженими повноваженнями. В Малаві президент знаходиться на посаді довічно. Початок цього явища зародився в Індонезії (президент Сукарно), після Югославія, де правив І. Броз Тіто. Не змінив проголосив себе Маркос на Філіппінах, а президент Республіки Бокаса став імператором. Сьогодні є два не змінних президента – в Малаві і КНДР.

Створюються напівпрезидентські, напівпарламентські республіки, комбінуючи риси різних форм. Використовуються концепції «раціонального парламентаризму», який посилює виконавчу владу. Позитивною рисою президентської республіки є стабільність, але вона тяжіє до авторитаризму.

Створенням змішаних форм, пов'язаних з встановленням в президентській республіці відповідальності перед парламентом окремих міністрів (Колумбія, Перу, Уругвай, Коста-Ріке, Еквадор).

Один з найбільш типових прикладів змішаної форми – республіка Перу по конституції 1933 року. Форма правління в подвійному стані – радники відповідальні як перед президентом, так і перед законодавчим центром. Різновид правління існував в Панамі з 1972 до 1979 років. Рада кабінету наділялася конституцією головним чином змагальними повноваженнями і діяв як консультативний орган. Форма правління Панами до кінця 1978 року – формальна відсутність в країні партійної системи.

В деяких президентських республіках створена посада адміністративного прим'єр-міністра (Єгипет, Перу, Турція).

В цілому створення змішаних форм правління має безперечні плюси, які забезпечують стабільність управління країною. Це особливо важливо в країнах, які не мають досвіду формування механізму парламентського управління.

На мою думку, цей процес має свої мінуси. По-перше, порушується єдність структури управління. Руйнуються стандарти розділення влади, що склалися в існуючих республіках. Відбувається зміщення різних начал, і це не завжди сприяє дотриманню конституційної законності.

По-друге, зростання ролі парламенту в президентській (напівпрезидентською) республіці при створенні змішаних форм, посилення його контролю за діяльністю уряду – часто лише зовнішнє, оманливе явище. У парламентарній же республіці при створенні змішаних форм значення парламенту падає, відбувається значне посилення влади президента, до чого ця форма не пристосована, а тому не має достатніх гарантій проти президентського всевладдя.

По-третє, збільшується роль президента, що призводить до авторитаризму. Перехід парламентарної до президентської республіки завжди означає посилення авторитаристських рис. У наслідках парламентаризму, що раціоналізував, є посилення влади прем'єр-міністра.

Список використаних джерел

1. Сухонос В.В. Державне правління: еволюція сучасних форм: монографія. Суми: Унів.кн. – 2016.
2. Тимчук О.Л. Сучасні політично-правові режими країн світу: порівняльно-правовий аналіз // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична: зб. наук. праць. – 2006. – Вип. 1. – С. 12.
3. Процюк І.В. Класифікація державного правління//Проблеми законності: зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 107. – С. 5.

Ключові слова: держава, форми правління, монархія, республіка.
Науковий керівник: к. ю. н., ас. Дзевелюк М. В.

Балан Анастасія Миколаївна

студентка 1-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

НАДНАЦІОНАЛЬНІ СТРУКТУРИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Все частіше нам доводиться чути таке поняття як «наднаціональні структури». Дехто розуміє під цим поняттям просто якісь міжнародні об'єднання, організації, а дехто думає, що це сукупність повноважень, котрими держава наділяє певний міжнародний орган. Метою цього дослідження є те, щоб зрозуміти, що собою являють наднаціональні структури, якими повноваженнями вони володіють та яке їх значення на світовій арені.

Для того щоб, зрозуміти, що таке наднаціональні структури, слід визначити, що таке наднаціональність та що вона з себе представляє, отже наднаціональність – термін, який має різні характеристики у правовій доктрині. Він застосовується, зокрема, щодо деяких міждержавних утворень та їх органів і пов'язується з певними ознаками. Наднаціональними йменують міждержавні угруповання інтеграційного характеру оскільки на відміну від традиційних міжнародних організацій учасники передають їм деякі свої державні функції, причому останні зливаються, набувають спільного характеру та здійснюються знову ж таки створеними спільно автономними владними органами [2, с. 119].